

дефіциту, вибір джерел його фінансування та напрями спрямування коштів, залучених на фінансування дефіциту.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 №2456-VI.
2. Адонін С. В. Ізюмська В. А. Особливості дефіциту державного бюджету України на сучасному етапі // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Економіка і менеджмент. 2016. №19. С. 108-11 с.
3. Юрій С. І. Фінанси: підруч. Київ: Знання, 2008. 611 с.
4. Пасічний М. Д. Фінансування бюджетного дефіциту в Україні // Наукові праці НДФІ. 2010. С. 68-80.

*Гевлич Лариса Леонідівна,
кандидат економічних наук, доцент,
кафедра обліку, аналізу і аудиту,
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

МЕТОДИКА АУДИТУ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Прийняття ефективних економічних рішень як юридичними, так і фізичними особами має базуватися на повній та достовірній фінансовій інформації про суб'єкт господарювання. Єдиним відкритим джерелом такої інформації є фінансова (бухгалтерська) звітність, а перевірка звітності незалежним фінансовим експертом виступає гарантією якості наведеної інформації. Тож дослідження методів такої перевірки (аудиту) є фактором як підвищення якості аудиторського висновку, так і зменшення вартості самої перевірки. Цікавим питанням, що залишилося поза розглядом дослідників методики аудиту, є залежність конкретних аудиторських процедур від етапів розвитку суб'єкта господарювання.

Метою роботи є дослідження впливу етапів життєвого циклу підприємства на набір методів незалежного аудиту.

Визначаючи правові засади аудиту фінансової звітності та регулюючи відносини, що виникають при провадженні аудиторської діяльності в Україні, закон «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [1] не містить методики аудиту. Згідно із рішенням Аудиторської палати України № 122/2 від 18.04.2003 р. в Україні підлягають обов'язковому застосуванню суб'єктами аудиторської діяльності в якості Національних стандартів аудиту стандарти аудиту та етики Міжнародної федерації бухгалтерів (Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг). Методика міжнародного аудиту найбільш системно викладена у Міжнародному стандарті аудиту 500 «Аудиторські докази» та включає (після процедур оцінки ризиків) тести заходів контролю та процедури по суті (включно з тестами деталей та аналітичними процедурами по суті), зокрема:

- інспектування як вивчення записів, внутрішніх чи зовнішніх документів (у паперовій, електронній або іншій формі) або фізичний огляд активу;
- спостереження як нагляд за процесом або процедурою, які виконують інші особи;
- зовнішнє підтвердження – аудиторські докази, отримані аудитором у вигляді прямої письмової відповіді від третьої сторони у паперовій, електронній або іншій формі;
- повторне обчислення – перевірка математичної правильності документів чи записів;
- повторне виконання як незалежне виконання аудитором процедур або заходів внутрішнього контролю, які вже виконувались як частина заходів внутрішнього контролю суб'єкта господарювання;
- аналітичні процедури – оцінка фінансової інформації через аналіз правдоподібних взаємозв'язків між фінансовими та нефінансовими даними, а також дослідження ідентифікованих коливань чи взаємозв'язків;
- запит як пошук фінансової та нефінансової інформації від обізнаних осіб у суб'єкта господарювання чи за його межами [2].

Розглянемо, чи доречно казати про вплив етапів життєвого циклу, зокрема, стадій продовження функціонування та банкрутства підприємства, на методику аудиторської перевірки.

В умовах продовження діяльності підприємства метою аудиту фінансової звітності є висловлювання аудитором думки про те, чи відповідає вона в усіх суттєвих аспектах концептуальним основам (регламентам порядку її підготовки і представлення), а основними завданнями перевірки можуть виступати такі [3]:

- оцінка стану облікового процесу та внутрішнього контролю на підприємстві;
- оцінка достовірності показників звітності та їх тотожності даним Головної книги;
- інспектування достовірності облікового процесу і показників фінансової звітності;
- дослідження стану збереження і використання активів та стану зобов'язань;
- перевірка взаємоузгодженості показників форм фінансової звітності;
- аналіз облікової політики клієнта та оцінка змін, які відбулися протягом звітного періоду, в їхньому впливі на звітність;
- перевірка консолідації фінансової звітності;
- виявлення помилок у фінансовій звітності минулих років та перевірка її коректування.

Для підтвердження вказаних критеріїв використовують таку сукупність методів аудиту [2,4]:

1) при аудиті Балансу (Звіту про фінансовий стан):

- інспектування реальності існування активів, зобов'язань, права власності;
- аналітичні процедури, запит та зовнішнє підтвердження, інспектування визнання та оцінки активів, зобов'язань і власного капіталу;
- аналітичні процедури при оцінці стану збереження та ефективності використання активів;

– інспектування документального оформлення та відображення в обліку операцій щодо активів, зобов'язань і власного капіталу;

– повторне обчислення нарахування накопиченої амортизації, резервів;

– спостереження в рамках оцінки інвентаризаційної роботи підприємства;

– аналітичні процедури в рамках оцінки інформації щодо активів, зобов'язань та власного капіталу у балансі;

2) при аудиті Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід):

– аналітичні процедури, запит та зовнішнє підтвердження, інспектування визнання доходів і витрат звітного періоду;

– аналітичні процедури, повторне обчислення, запит та зовнішнє підтвердження, інспектування класифікації та оцінки доходів, витрат і фінансових результатів в розрізі видів діяльності;

– аналітичні процедури, інспектування відображення доходів та витрат на рахунках та в складі показників звітності;

– повторне обчислення податку на прибуток;

3) при аудиті Звіту про рух грошових коштів:

– аналітичні процедури, інспектування класифікації грошових коштів операційної, фінансової та інвестиційної діяльності;

– повторне обчислення чистого руху грошових коштів за видами діяльності, показника чистого руху грошових коштів за період;

4) при аудиті Звіту про власний капітал:

– інспектування установчих документів здійснення підприємницької діяльності; внесення змін в засновницькі документи та їх відображення на рахунках; правомірності та законності внесків до капіталу;

– повторне обчислення розподілу прибутку;

– аналітичні процедури щодо достовірності інформації звіту.

Аудит ліквідації та банкрутства підприємства має на меті висловлення незалежної фахової думки щодо якості представленої інформації та такі основні і додаткові (у випадку участі аудитора у процесі ліквідації підприємства) завдання [5,6]:

1) основні:

– виявлення фактичної наявності та вартості майна підприємства, що ліквідується;

– перевірка якості інформації облікової системи підприємства, що ліквідується;

– перевірка взаємоув'язки фінансового та податкового обліку, інших показників за підрозділами, напрямками діяльності та в цілому за підприємством;

– перевірка розміру і доцільності витрат ліквідатора;

2) додаткові:

– визначення цілісності активів з моменту призначення ліквідаторів до продажу;

– класифікація майна, призначеного для продажу, за групами: за даними обліку; не обліковане, але є в наявності; відсутнє при наявності документів, що підтверджують його отримання;

- перевірка реальності пред’явлених кредиторами вимог, упорядкування їх реєстру, дотримання черговості задоволення вимог;
- дотримання порядку реалізації майна;
- перевірка реальності дебіторської заборгованості, здійснення заходів щодо її стягнення;
- контроль повноти і правильності здійснення розрахунків з членами трудового колективу, бюджетом, соціальними фондами, кредиторами;
- перевірка порядку та дотримання чинного законодавства розрахунків із засновниками щодо розподілу доходів і відсудження їм частки в майні підприємства, що ліквідується;
- пошук інформації про шляхи виводу активів з під контролю підприємства, ідентифікація використаних схем, розробка заходів повернення активів.

В рамках вирішення даних завдань використовується широкий перелік аудиторських процедур з особливим акцентом на інспектуванні активів та зобов’язань підприємства шляхом їх фізичного огляду – інвентаризації. Згідно із Положенням про інвентаризацію активів і зобов’язань [7], у разі припинення (ліквідації) підприємства обов’язковою є суцільна інвентаризація всіх видів зобов’язань та активів підприємства незалежно від їх місцезнаходження, у т.ч.:

- предметів, переданих у прокат, оренду, на реконструкцію, модернізацію, консервацію, ремонт, запас або резерв незалежно від технічного стану;
- активів і зобов’язань, які обліковуються на позабалансових рахунках, зокрема цінностей, що не належать підприємству, але тимчасово перебувають у його користуванні, розпорядженні або на зберіганні (об’єкти оперативної (операційної) оренди основних засобів, матеріальні цінності на відповідальному зберіганні, переробці, комісії, монтажі), умовних активів і зобов’язань (застави, гарантії, зобов’язання тощо), бланків документів суворої звітності та інших активів.

Таким чином, за результатами дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Методика незалежного аудиту включає перелік методів (аудиторських процедур), конкретне сполучення яких в рамках перевірки визначається особливостями суб’єкта господарювання, що перевіряється, метою та завданнями перевірки, а також особистим досвідом незалежного аудитора.
2. Стадія життєвого циклу підприємства (продовження функціонування чи ліквідація) значно впливає на методику аудиту, зокрема, аудит ліквідації передбачає широке використання інспектування активів та зобов’язань підприємства шляхом їх фізичного огляду – інвентаризації.

Список використаних джерел

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016-2017 рр. URL: <https://www.apu.net.ua/component/content/article/2-uncategorised/1151-miznarodni-standarti-kontrolyu-yakosti-2016-2017>.

3. Хом'як Р. Л., Цюцяк І. Л., Цюцяк А. Л. Організація та методика аудиту фінансової звітності суб'єктів господарювання. URL: http://vlp.com.ua/files/37_4.pdf.

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

5. Гевлич Л. Л., Гевлич І. Г. Аудит процесів ліквідації та банкрутства підприємства в рамках санаційного аудиту. *Інфраструктура ринку*. 2017. № 9. С. 95-101.

6. Сандакова В. С. Аудит процесів ліквідації та банкрутства підприємства. URL: <https://www.sworld.com.ua/konfer42/69.pdf>.

7. Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.

*Гінчук Лілія Іванівна,
аспірантка,*

Національна академія статистики, обліку та аудиту

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ТА МЕТОДОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ СТАТИСТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Проведене нами дослідження якості статистичної інформації про адміністративні правопорушення показало, що в більшості випадків у первинних документах про факт вчинення адміністративного правопорушення відсутні причини та умови вчинення даного конкретного адміністративного правопорушення. Зрозуміло, що не завжди можна їх встановити в момент вчинення адміністративного правопорушення або відразу після такого. Проте цей показник становить важливе значення як для статистичної науки, так і для правоохоронної системи, що покликана здійснювати запобіжні заходи з метою недопущення вчинення в майбутньому правопорушень. Запровадження нового статистичного показника щодо причин та умов вчинення адміністративних правопорушень обумовлена необхідністю встановити, що власне спонукало суб'єкта правопорушення до вчинення адміністративного проступку, своєчасно розробити та запровадити попереджувальні й превентивні заходи щодо боротьби з правопорушеннями. Тому показники, які містять інформацію щодо характеристики причин та умов вчинення вищевказаних правопорушень має важливе значення в побудові системи профілактики адміністративних правопорушень [1, 2, 3].

В теорії адміністративного права причини адміністративних правопорушень відображають конкретні суперечності суспільного буття в економічних і соціальних відносинах людей, мають постійний і тимчасовий характер [1, с. 97-99]. Крім суб'єктивних причин вчинення правопорушень, в умовах формування демократичного суспільства та подолання бідності, існує безліч соціально-